

El llenguatge

15/v/1979

La quantitat (I)

Tothom reconeixerà en els mots massa i força de les frases Hi havia massa gent i Tenien força voluntat els mateixos que figuren a les frases Va fer un discurs adreçat a la massa i No tenia força de voluntat encara que en les primeres pertanyin a la categoria gramatical dels adjectius indefinits o, més exactament, quantitius, i en les altres a la dels noms substantius, que és la seva categoria gramatical primitiva. Són, doncs, mots que en un moment determinat de la història de la llengua s'han gramaticalitzat: sense deixar d'ésser substantius i sense perdre l'aptitud per a ésser usats com a tals, han esdevingut termes pròpiament quantitius, usats com a elements modificadors del grup nominal i fins i tot del verb.

Són nombrosos els noms substantius que a causa de la dinàmica de la llengua han arribat a formar part d'altres categories gramaticals, però en la majoria dels casos aquest fet es produeix amb les anomenades locucions, és a dir, grups de mots que fan l'ofici d'un sol mot: ultra el substantiu, que constitueix el nucli de la locució, la integren diverses partícules, especialment preposicions, que són les que hi donen l'aptitud gramatical. Així, el substantiu colla ha originat el que podem considerar una locució quantitativa una colla de que usem en un frase com és ara Li vaig regalar una colla de llibres.

El substantiu quantitat tot i que es relacioni íntimament amb el terme quant no ha adquirit la mateixa aptitud gramatical que mots com massa o força sinó que únicament ha originat l'expressió modificadora del nom una quantitat de la qual exigeix, al seu torn, d'ésser completada per un altre element (un adjectiu o terme equivalent), i el que podem considerar ja, pròpiament, una locució adjectiva, en quantitat de que ens servim en frases com les següents, ben usuals i contra les quals no hi ha res a objectar: Han fet una quantitat de disbarats que no té nom (o que fa feredat, molt gran, enorme, etc) i Eis d'aquesta mena van molt escassos però d'aquesta altra en trobareu en quantitat.

Albert Jané